

DE INLANDSCHE HEMIPTEREN

BESCHREVEN EN MEERENDEELS OOK AFGEBEELD

DOOR

Mr. S. C. Snellen van Vollenhoven.

Derde stuk met drie platen.

VIERDE FAMILIE. — LYGAEODEN.

LYGAEODEA.

Met deze familie is het, wat de naamgeving betreft, even als met de tweede moeilijk om eene gepaste Hollandsche benaming uit te denken. Het is mogelijk dat de naam *Lygaeus*, door Fabricius het eerst gebezigd en die in het Grieksch *donker* beteekent, afgeleid is van de kleur van eenige soorten; doch men weet dat Fabricius niet altijd even veel gaf om de beteekenis der namen die hij uitkoos, en alleen verlangde dat zij kort zouden zijn en welluidend; men mag dus aannemen dat de gedachte aan donker coloriet hier geheel op den achtergrond moet treden, zoo veel te meer voor ons, daar het geheele geslacht *Cymus* alleen licht gekleurde soorten aan te wijzen heeft. Ik heb den naam *Lygaeodea* dus onvertaald gelaten, maar met een Hollandschen uitgang gebezigd.

De gedaante dezer dieren in het algemeen is nog al afwisselend; die der eenige soort van het geslacht *Lygaeus* stemt in habitus en kleur met de *Pyrrhocoriden* overeen; de beide geslachten, die daarop volgen gelijken eenigzins op *Coreoden*, het geslacht *Cymus* op de *Capsinen*, *Zosmenus* op de vliezige want-

sen (Tingididen) en *Ophthalmicus* staat geheel op zich zelf. Het is dus vrij moeilijk eene zuivere schets van de eenigzins heterogene familie te geven. Wij zullen het nogthans beproeven.

De kop is zeer verschillend in breedte, doch altijd driehoekig van vorm en niet ver vooruitstekend. De oogen zijn middelmatig, behalve bij het geslacht dat er zijnen naam aan ontleent *Ophthalmicus*, en staan op de zijden van het hoofd; gewoonlijk raakt hun achterrand den voorrand van den prothorax aan; de bijoogjes zijn bij alle soorten zichtbaar en staan op den schedel, elk digter bij het oog aan zijn' kant dan bij het andere bijoogje. De sprieten, die uit vier leedjes bestaan, zijn gewoonlijk draadvormig, somwijlen met een iets dikker eindlid; hun eerste lid is het kleinste en is ingeplant op een kort knobbeltje aan de zijde van den kop voor de oogen. Bij *Zosmenus* ziet men tusschen hen, voor aan den kop twee uitspringende doorntjes. De zuigerscheede bestaat uit vier leedjes, waarvan de twee middelsten in den regel de langsten zijn.

Het borststuk is meestal bijna vierkant of trapezium-vormig, op den rug gezien; het loopt van dicht aan de basis naar den kop toe hellend af en heeft in het midden of even daarvoor dikwijls eene dwarsgleuf. Het schildje is altijd driehoekig en nimmer meer dan middelmatig van grootte.

De voorvleugels komen in vorm met dezelfde deelen bij de vorige familie overeen. Op het leder kan men gewoonlijk twee lengte-aderen herkennen, waarvan de eene meest gevorkt is; ook op het sluitstuk ziet men somwijlen eene ader in de lengte. De membraan vertoont nooit meer dan 3 aderen, welke gewoonlijk niet door dwarsaderen verbonden zijn; bij het geslacht *Zosmenus* bestaat de membraan uit een eenigermate hoornachtig en een vliezig gedeelte, 't geen een bijzonder merkwaardige afwijking is van den gewonen regel. Bij enkele individuen van sommige soorten uit andere geslachten ontbreekt de membraan wel eens geheel of gedeeltelijk.

De pooten zijn gewoonlijk vrij lang, doch zeer verschillend in dikte; de voorpooten zijn bij een of twee geslachten veel dikker of eenigzins dikker dan de midden- en achterpooten, meestal

zijn zij in dat geval ook gedoornd. Aan de tarsen ziet men bij allen drie leedjes, waarvan het eerste meestal het langste is en het laatste met twee klauwtjes en twee zuiglapjes gewapend; aan de onderzijde is het eerste lid dicht met kleine haartjes bezet. De heupen van elk paar pooten staan dicht bij elkander. Op de borst ziet men nimmer eene gleuf voor den zuiger.

Aan het abdomen telt men zes segmenten en de organa generationis; deze laatsten zijn bij de verschillende genera zeer sterk op elkander gelijkend.

Men treft de *Lygaeoden* op en onder planten aan; het is waarschijnlijk dat zij van de sappen uit den stengel en de laagste bladstelen leven, hoewel Burmeister verzekert dat zij hun voedsel trekken uit de vochten van doode insecten, die zij niet zelf gedood hebben.

Verdeeling der geslachten.

- 1 (10). Kop zonder doortjes of hoorntjes tusschen de oogen.
- 2 (9). Oogen kleiner dan een vierde gedeelte van den kop, op den schedel gezien.
- 5 (8). Geen drie gesloten cellen aan de basis der membraan.
- 4 (5). Het 4^e en 5^e buiksegment bij het vijfje duidelijk herkenbaar en met regten achterrand. Kleur grootendeels menierood.

Gen. 1. *LYGAEUS* F.

- 5 (4). Het 4^e en 5^e buiksegment bij het vijfje of alleen het 5^e niet zichtbaar en onder het derde teruggetrokken. De kleur nimmer menierood.
- 6 (7). Het 4^e buiksegment bij het vijfje zichtbaar. De voordijen bij beide geslachten zeer verdikt en meest getand of gedoornd.

Gen. 2. *PACHYMERUS* Lepel.

- 7 (6). Het 4^e en 5^e buiksegment bij het vijfje onzichtbaar. De voordijen niet dikker dan die der beide andere paren. De membraan reikt ver over het achterlijf heen.

Gen. 4. *CYMUS* Hahn.

- 8 (5). Drie gesloten cellen aan de basis der membraan, welke niet over het achterlijf heen reikt.

Gen. 5. *HETEROGASTER* Schill.

- 9 (2). Oogen zoo groot of grooter dan een vierde gedeelte van den kop, op den schedel gezien.

Gen. 5. *OPHTHALMICUS* Hahn.

- 10 (1). Twee hoorntjes of doorntjes voor aan den kop, waar-schijnlijk de zijdelingsche lappen van het aangezicht, tot uitsteeksels verlengd.

Gen. 6. *ZOMENUS* Cast.

Genus 1. *LYGAEUS* F.

Ligchaam langwerpig ovaal, doch de afronding vooraan door de driehoekige gedaante van den kop gewijzigd. De kleur der Europeesche soorten van dit geslacht rood en zwart; exotische soorten meest oranje. De kop driehoekig, minder lang dan breed met bolle, uitpuilende oogen; de sprieten van vier leedjes; het eerste slechts weinig voorbij de spits van den kop uitstekend; het tweede meer dan dubbel zoo lang; het derde korter dan 2, langer dan 1 en het laatste iets langer dan het 5°. De zuiger reikt tot de midden- of achterheupen; zijn eerste lid langer dan de kop. Het borststuk veel breeder dan lang, naar voren smaller wordend, aan de vier hoeken afgerond, doch sterker nog aan de achter- dan wel aan de voorhoeken. Het schildje niet veel korter dan het halsschild lang is, puntig driehoekig. De vleugels iets langer dan het abdomen, het corium en de clavus zonder puntjes; de membraan met 5 gekromde, uit de basis voortkomende aderen. Pooten vrij lang en tamelijk dik, zonder iets bijzonders. De doorsnede van het abdomen een afgeronde ezelsrug; de spits van het achterlijf bij het wijfje als afgerond.

Lygaeus equestris L.

Plaat 2. Deel IV. 2° Serie. fig. 9.

Linn. *S. Nat.* V. p. 496. 77. — Fabr. *S. Rh.* 217. 57. — Wolff, *Ic. Cim* p. 24. tab. 5. f. 24. — Schill., *Beitr.* I. p. 58. tab. V. f. 4. — Hahn, *W. Ins.* I. p. 21. fig. 12. — Burm. *Handb.* II. p. 298. 5. —

Panz. *Fn. Germ.* 79. 19. — Curtis, *Brit. Ent.* X. 481. — Flor, *Rh. Livl.* I p. 225.

Lengte 10—11 mm. Rugzijde rood met zwarte teekening; aan de onderzijde de kop en de geheele thorax dofzwart, het abdomen rood met zwarte vlekken. Oogen bruin, sprieten en pooten zwart.

Op den kop een helderroode vlek in ruitvorm; over den prothorax op de achterhelft een roode dwarsband, naar voren driemaal en naar achteren mede driemaal uitstekend, het breedst aan de zijden; schildje dof donkergrijs met een verheven langstreepje, dat soms rood is.

Dekschilden rood; op den clavus twee ronde zwarte vlekken en onder iedere eene bruine veeg; op het corium eene gegolfde zwarte dwarsband, die naar de zijden het breedst is. Op de zwarte membraan, die wit omzoomd is, in het midden een ronde witte schijf, daar boven een half maantje en op zijde een driehoekje, iets doffer wit. Buik rood met aan iedere zijde eene rij van 5 vierhoekige zwarte vlekjes en op zijde van de kielvormige verhooging twee rijen van 5 zwarte streepjes en daaronder een breede zwarte dwarsstreep. Het laatste segment en de genitalien zwart.

Eene bij ons hoogst zeldzame soort. De collectie der N. E. V. bezit een vrouwelijk ex. door den heer Gerlach in Friesland gevangen.

Gen. 2. PACHYMERUS Lepel.

Ligchaam zeer verschillend van gedaante, eirond of langwerpig cironde, somwijlen vrij breed en plat, dan weder lang en bijna rolronde. De kop tamelijk gewelfd en altijd driehoekig, somwijlen vrij puntig uitlopende nu eens breed, dan tamelijk smal, gewoonlijk tot aan de oogen in het halsschild gedoken. Oogen in den regel klein en weinig uitpuilend. Sprieten aan de zijden van den kop op een klein rond grondstuk ingeplant, verschillend van lengte tusschen $\frac{1}{3}$ en $\frac{2}{3}$ van de lichaamslengte; zij bestaan uit 4 leedjes, waarvan het 1^e altijd het kleinste, de overigen in den regel schier in lengte gelijk. Snavel (zie pl. 10. fig. 10 ♂)

van vier leedjes, zich uitstrekkende tot de heupen van het tweede of derde paar pooten. Prothorax meestal aan de achterzijde zeer veel breeder dan aan den voorrand met eenmaal ingedeukte scherpe zijranden en dikwijls als uit twee verschillende stukken zamengesteld, waarvan het achterste het ruwst bewerkt is. Schildje zeer verschillend in grootte, doch ten allerhoogste met zijne spits de helft van het abdomen bereikende, zeer dikwijls een gelijkzijdigen driehoek vormend. Dekschilden dan eens breed, dan weder smal, somwijlen niet volkomen uitgegroeid, meest geelachtig van kleur met bruine of zwarte vlekken. De membraan met 5 gegolfde, meest onduidelijke aderen. De pooten in den regel kort en krachtig; het voorste paar dijen dikker dan de overigen, somwijlen bijzonder opgezet, gewoonlijk met een of twee doornen of eene rij tandjes gewapend; de schenen in den regel met doorntjes, soms echter eenvoudig maar met haren begroeid; het voorste paar somwijlen naar binnen gebogen. Het eerste lid der tarsen altijd het langste der drie. Het achterlijf meestal bootvormig, dikwijls met opgewipt of plat boord, bij zeer weinige soorten verlengd.

Tafel der soorten.

- 1 (4). Ligchaam verbreed, buik zeer plat.
- 2 (5). Licht gekleurd; lid 1 der sprieten steekt slechts even voorbij de spits van den kop uit; lid 2 duidelijk langer dan 5. . . *Abietis*.
- 5 (2). Donker gekleurd; lid 1 der sprieten steekt vrij ver voorbij de spits van den kop uit; lid 2 bijna gelijk aan 5. . . *ferrugineus*.
- 4 (1). Ligchaam niet in het oog vallend breed; buik eenigzins of zeer uitpuilend.
- 3 (10). De kop breeder dan de voorrand van het halsschild.
- 6 (7). Sprieten en pooten donker gekleurd.
 - a. Schildje donker kastanjebruin, ligchaam kort, gedrongen. . . . *rusticus*.
 - b. Schildje zwart, dekschilden kort,

- licht gekleurd, ligchaam slank . *hemipterus*.
c. zwart met geele vlekjes voor de
 spits *nubilus*.
- 7 (6). Sprieten en pooten licht gekleurd.
- 8 (9). 2^e en 5^e lid der sprieten en de pooten geel *sabulosus*.
- 9 (8). " " " " " " " " rood *rufipes*.
- 10 (5). Kop even breed of smaller dan de voor-
 rand van het halsschild.
- 11 (28). Rug van den thorax niet geheel zwart.
- 12 (15). " " " " grijs *marginepunctatus*.
- 15 (12). " " " " zwart met grau-
 wen of gevlekten achterrandsrand.
- 14 (17). Zwart met grauwe vlekjes.
- 15 (16). Met drie grauwe vlekjes *chiragra*.
- 16 (15). Met twee grauwe vlekjes, dekschilden
 getijgerd *varius*.
- 17 (14). Zwart met grauwen achterrandsrand.
- 18 (19). Deze achterrandsrand smal en het ligchaam
 lang en slank *decurtatus*.
- 19 (18). Deze achterrandsrand breed en het borst-
 stuk met witten of geelen zoom in de
 zijden
- 20 (21). Die zoom is wit en alleen breed op de
 dwarsgleuf *pictus*.
- 21 (20). Die zoom is geel, breed of smal.
- 22 (23). Breed.
- 25 (24). Achterhelft van den prothorax helder
 geel *quadratus*.
- 24 (25). Achterhelft van den prothorax vuil geel
 of bruin. *Lynceus*.
- 23 (22). Smal.
- 26 (27). Lengte 7 millim., pooten ♂ donker . . . *Pini*.
- 27 (26). " 4 " " ♂ helder rood. *agrestis*.
- 28 (11). Rug van den thorax geheel zwart.
- 29 (54). Dekschilden zwart of donkerbruin zon-
 der geele vlekken.

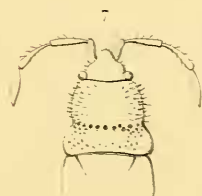
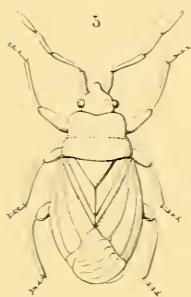
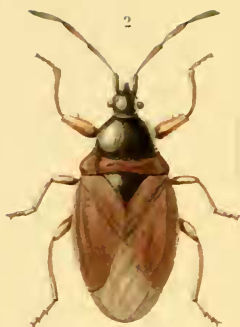
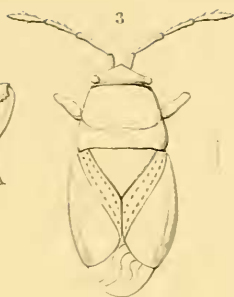
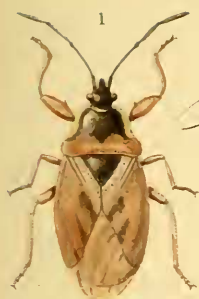
- 50 (51). Dekschilden zwart *pusillus*.
 51 (50). " donkerbruin.
 52 (55). Voorste helft van den prothorax zeer
 gewelfd en vrij harig *plebejus*.
 55 (52). Voorste helft van den prothorax niet
 bol, noch harig.
 a. Slechts een millimeter lang . . . *bidentulus*.
 b. Meer dan 2 mm. lang *sylvaticus*.
 54 (29). Dekschilden lichtbruin of geel gevlekt.
 55 (56). Aan het eind van het corium eene
 scheve, bruine vlek. *praetextatus*.
 56 (55). Aan het eind van het corium eene
 vorkachtige donker bruine vlek, die
 eene geele randvlek omvat *contractus*.

1. *Pachymerus Abietis* L.

Plaat 10, fig. 1.

Linn. *S. Nat.* V. p. 505, 115. — Fabr. *S. Rh.* 256, 16. —
 Panz. *D. Ins.* 92, 22. — Schill. *Beitr.* I. p. 85. 2. — Flor.
Rh. Livl. I. p. 255.

Lengte 7 mm. — Deze en de volgende soort, welke zeer sterk op elkander gelijken, munten uit door platheid van lichaam, welke haar uitmuntend in hare wijze van leven te pas komt; zij huizen namelijk tusschen de schubben van pijnappels, gelijk de naam van deze soort aanduidt. Kop zwart, vrij puntig naar voren uitstekend, doch niet veel langer dan breed. Oogen bruinzwart, tamelijk uitpuilend, daarachter een zeer smal halsje. Sprieten zwart, het eerste lid roodachtig en niet of slechts even uitstekend voorbij de spits van den kop, lid 2 veel langer dan 5, 5 iets langer dan 4. Prothorax aan de voorzijde zwart met een geel randzoompje, dan rood met bruinen tint en zwarte stippeltjes. Schildje groot, breed, zwart met eenigen glans. Dekschilden licht geelachtig bruin of lederkleurig met twee bruine vegen een op het corium tegen den clavus aan, de andere wigvormig staande op den achterrand van het corium; membraan leder-

9 a

10 ♀

10 ♂

kleurig met donkerder aderen, die zeer fijn zijn; een lichtgekleurd vlekje in den bovenhoek, een ander een weinig daaronder. Pooten geelachtig rood; de voordijen zeer dik met een' doorn aan de onderzijde in het midden en eene rij tandjes aan het uiteinde onder de knie; voorste scheenen naar binnen krom gebogen. Borst dofzwart, buik van de kleur der pooten.

Van deze soort verkreeg ik toevalliger wijze in Maart vele exemplaren op de Gliphoeve; mijn zoontje amuscerde zich met het zamelen en verkruijen van sparrenkegels in een kinderkruiwagentje; het stooten en hotsen deed de dieren hunne schuilplaatsen verlaten en het jongetje kwam zich bij mij beklagen dat zijn kruiwagen altijd onder het rijden vol werd met beesten. — *Abietis* werd voorts door den heer van Walchren te Brummen aangetroffen.

2. *Pachymerus ferrugineus* L.

Plaat 10, fig. 2.

Linn. *S. Nat.* V. p. 501, 99. — Schill. *Beitr.* I. p. 82. 1. tab. 7 fig. 7. — Burm. *Handb.* II. p. 295. — Hahn, *W. Ins.* III. p. 54 fig. 254. — Flor, *Rh. Livl.* I. p. 255.

Lengte 7 mm. — Men kan deze soort na de vorige genoegzaam beschrijven door alleen maar de punten van verschil op te geven, welke tusschen beiden bestaan. De kleur der lichte ligchaamsdeelen is bij deze niet geelachtig rood, maar bruinachtig rood, naar kersrood trekkende. De sprieten zijn of geheel rood, of ten minste de twee middelste leden; lid 1 springt verder vooruit en lid 2 is in verhouding daarvan korter dan bij *Abietis*. Aan het voorste deel van het borststuk ontbreekt het geele randje aan de zijden. De dekschilden en de membraan zijn ongevekt; de laatste is donkerder van tint.

Van deze soort welke voor jaren reeds door den heer Gerlach in Friesland was aangetroffen, ving de heer Weyenbergh in den Aerenhout bij Haarlem in Januarij eenige exemplaren en de heer Ritsema bezorgde mij eene larve, in Augustus bij Overveen gevangen.

5 *Pachymerus rusticus* Fall.

Plaat 10, fig. 3.

Fallen *Hem.* I. 64, 25. — Schilling, *Beitr.* I. p. 81. n°. 26. tab. 7. f. 5. — Hahn, *W. Ins.* I. p. 45. fig. 27 en p. 225. fig. 116. — Flor. *Rh. Livl.* I. p. 241.

Lengte 5 mm. — Zwart vrij dicht bezet met fijne opstaande haartjes op de rugzijde. De kop nedergebogen, aan den achterrand met de oogen breeder dan de voorrand van het halsschild. De oogen vrij groot, bruin. Sprieten korter dan de helft van het lijf (iets te lang op de plaat), roodachtig bruin met het eerste lid zwart; dit is kort doch steekt toch voor de kopspits uit; lid 2 iets langer dan 3, zoo lang als 4. Zuiger roodachtig geel, tot de middenheupen reikend. Halsschild vrij dicht gekorrelt; op de achterhelft, die een' rooden gloed vertoont, grover dan op de voorhelft. Het schildje zeer groot, grof gekorrelt en daardoor dof. Dekschilden donker kastanjebruin met grove punten, die op den clavus in rijen staan. Membraan grauw met eenige zwarte vlekjes tusschen de bogtige aderen. Pooten bruinrood, met ietwat donkerder tarsen; de voordijen zijn in geringe mate dikker dan die van het middenpaar en bij het wijfje glad, bij het mannetje naauwelijks zichtbaar getand. De voorscheenen regt.

Deze soort, die gemeen is in Augustus bij Utrecht tusschen gras, zal wel nergens zeldzaam zijn, doch zij wordt om hare geringe grootte en doffe kleur weinig opgemerkt. De heer Six zond een zeer donker voorwerp, in Aug. bij Utrecht gevangen, ik ving een lichter gekleurd bij Leyden.

4. *Pachymerus nubilus* Fall.

Plaat 11, fig. 6.

Fall. *Hem.* I. 54. 10. — Schill. *Beitr.* I. p. 68. n°. 7. tab. 7. f. 2. — Hahn, *W. Ins.* I. p. 68. Pl. X. f. 41. — Herr. Sch. *Fn. Germ.* 121; 5. — Flor, *Rh. Livl.* I. p. 246.

Lengte 6 mm. — Zwart met grijze plat nederliggende haartjes dik bezet. De driehoekige kop met bruine zeer uitpuilende

oogen, is merkelyk breeder dan de voorrand van het halschild. Sprieten zwart, een weinig behaard, zoo lang als het halve lijf; lid 1 springt even voorbij de spits van den kop, 2 is dubbel zoo lang, 5 en 4 gelijk, elk iets korter dan 2. Halschild met tamelyk scherpe in het midden wat ingebogen zijkanten, aan den achterrand veel breeder dan aan den hals, met een klein en onduidelijk geel vlekje aan den zijrand achter de weinig zichtbare dwarsplooï. Schildje vrij lang en puntig, voorbij de helft geel gevlekt en zwart gestippeld. Dekschilden geelgrauw met teekeningen van zwarte ingedrukte puntjes tusschen de aderen; op smalle plekjes vereenigen zich deze puntjes tot vlekjes. Membraan grijs, flauw donkerder gemarmerd. Heupen zwart, dijringen rood, dijen zwart met grijze zijdeachtige beharing en roode knieën; de voordijen vrij dik met drie duidelijke tandjes. De voorscheenen rood, de middelsten half zwart, half rood, de achtersten zwart met roode tippen. Het eerste lid der voortarsen rood en alleen veel langer dan de beide anderen, die zwart zijn. De zuiger reikt tot aan de middenheupen en is zwart behalve het einde van het eerste lid, dat rood is.

Deze soort werd door den heer Buse bij Haarlem en door den heer van der Wulp in Junij bij den Haag aangetroffen. Ik ving haar in Aug. te Brummen.

5. *Pachymerus hemipterus* Schill.

Plaat 10, fig. 8.

Schill., *Beitr.* I. 77, 20. tab. 6. fig. 11. — Hahn u. Herr. Sch., *W. Ins.* I. p. 61. f. 57 et IX. p. 210. — Flor, *Rh. Livl.* I. p. 261.

Lengte 5 mm. — Zwart met de dekschilden vuilgeel of bruin. Kop zeer weinig breeder dan de voorrand van het halschild, driehoekig, even breed als lang. Sprieten ongeveer van de halve lengte van het ligchaam, zwart met het 2^e lid bruinrood aan de basis. Lid 1 reikt niet aan de spits van den kop, 2 en 5 zijn even lang of 2 is iets langer. Het borststuk is iets langer dan breed, aan het voorste gedeelte wat bol, met de

dwarsnaad ver naar achteren geplaatst; voor die naad is het glanzig, daarachter dof, gestippeld en wel eens lichthruin van kleur. Het schildje is aan de zijde en de spits met tamelijk grove puntjes gestippeld. De dekschilden zijn bij onze inlandsche voorwerpen korter dan het halve achterlijf, geel of bruin met rijen van donkere stippen geteekend en aan het einde van eene strook witte membraan voorzien. Vleugels schijnen mij toe te ontbreken. Aan de pooten zijn de heupen, trochanters en bases der dijen bij een voorwerp rood, bij het andere geel; de scheenen hebben bij het laatste ook een' vuilgelen tint.

Deze soort werd door den heer Six in September bij Driebergen en elders in de omstreken van Utrecht gevangen; ik trof haar in Julij bij Dieren aan. ¹

6. *Pachymerus sabulosus* Schill.

Plaat 10, fig. 4.

Schill. *Beitr.* I. p. 81. 25. — Curtis, *Brit. Ent.* XIII. pl. 612. — Hahn, *W. Ins.* I. p. 224. tab. 56. f. 117. — Flor, *Rh. Livl.* I. p. 245.

Lengte 2,5 mm. — Zwart met fijne grijze, opstaande haarbekleding op de rug-, en zijdeachtige bedekking op de onderzijde. Kop door de uitpuilende oogen iets breeder dan de voorrand van het halsschild, met doffen glans, fijn gestippeld. De sprieten iets langer dan de helft van het ligchaam, stroogeel met het laatste lid zwart of grijs; lid 1 zeer kort, 2 iets langer dan 5, 4 het dikste, spoelvormig. Zuiger roodachtig geel. Halsschild met ingedeukte zijden, aan den achterrand zoo breed als de lengte, fijn gestippeld; de achterrand zelf vuil geel. Schildje tamelijk klein, iets langer dan aan de basis breed. Bovenvleugels bruinachtig geel met rijen zwarte stippen; aan den achterrand van het corium een wigvormige bruine vlek; membraan grauw met bruine aderen. Pooten bruinachtig geel met het midden der dijen en het eerste lid der tarsen bruin.

¹ In de laatste naamlijst van inlandsche Hemipteren, in het 3e Deel van het *Tijdschr. v. Ent.* staat deze soort ten onrechte vermeld als *Staphyliniformis* Schill.

Deze soort werd te Driebergen gevangen door den heer Six; zij is er volgens zijne verklaring vrij gemeen op heidegrond.

7. *Pachymerus rufipes* Wolff.

Plaat 11, fig. 7.

Wolff, *Ic. Cim.* p. 131. tab. 13. fig. 145.

Lengte 5 mm. — Zwart, niet zeer glanzig, maar door een zijdeachtig grijs vilt bedekt. De kop met de zeer uitpuilende oogen kort en veel breeder dan de voorrand van het halschild, sterk gestippeld. Sprieten zoo lang als het halve ligchaam; lid 1 gelijk komend met de spits van den kop, bruin; lid 2 en 5 gelijk van lengte, slank, rood; lid 4 even lang, doch dikker, spoelvormig. Zuiger bruin, tot de achterheupen reikend. Halschild vierkant, zeer sterk gestippeld, vooral aan de achterzijde; de dwarsnaad bijna niet bemerkbaar. Schildje tamelijk bol en minder sterk gestippeld dan de thorax. Dekschilden niet langer dan het halve achterlijf, geel met rijen van zwarte stippeltjes en twee kaneelbruine vlekken aan het einde, waarvan de binnenste de grootste is; de membraan vormt om den achterrand een' smallen witten zoom. Achterlijf op den rug met een duidelijk opstaanden rand. Pooten rood, behalve de heupen en het laatste lid der tarsen, die zwart zijn. De voordijen zijn wel iets dikker, doch dragen geene doornjes.

Indien de figuur van Wolff werkelijk deze soort voorstelt, is zij al zeer ongelukkig uitgevallen; ik twijfelde dan ook zeer of ik mijn eenig voorwerp wel den naam *Rufipes* geven mogt, toen de heer Mayr mij onder den naam *Acompsus rufipes* Wlff een voorwerp van volkomen dezelfde soort toezond, doch dat iets grooter was. Trouwens de korte beschrijving van Wolff, p. 131 past volkomen, doch is oppervlakkig.

Het eenige inlandsche voorwerp dat ik ken, werd in Mei door den heer Six bij Utrecht gevangen.

8. *Pachymerus marginepunctatus* Wolff.

Plaat 11, fig. 4.

Wolff, *Ic. Cim.* p. 150. tab. 15 f. 144 et p. 115. tab. 11.

f. 107 (*Griseus*). — Schill. *Beitr.* I. p. 71. n°. 11. tab. 6 f. 8. Panz. *Fn. Germ.* 118, 7. — Hahn, *W. Ins.* I. p. 52. tab. 8. fig. 52.

Lengte 4—6 mm. Geheel grijs, kenbaar bovendien aan het boven op platte en vierkante halsschild. Kop breed, doch met de oogen nog iets smaller dan de voorrand van den thorax, gestippeld. Oogen vrij groot, zwart. Sprieten iets langer dan het halve lijf, grauw met eenige weinig stijve haartjes bezet; het tweede lid langer dan het derde, het vierde dikker dan de overigen en spoelvormig. De thorax plat, achter slechts weinig breeder dan voor, met de dwarsplooï duidelijk, over de helft der lengte, met vele stipjes bezet, die aan de eenigzins doorschijnende zijranden tot vlekjes zijn opgehoopt; in het midden van den voor-, en evenzoo van den achterrandsrand een klein wit driehoekje; schildje langwerpig. Dekschilden aan de buitenranden met dwarsstreepjes getijgerd, de aderen zeer fijn bruin omzoomd met stippeltjes daar tusschen. Membraan met bruine aderen en bruine vlekjes daar tusschen. Onderzijde vrij donker grijs met lichte naden; pooten grauw met gele heupen en knieën.

Door den heer Six in April aan de Bildt en in den zomer te Driebergen gevangen, door mij in Aug. bij Rozendaal en Velp in Gelderland en op de Hollandsche duinen.

9. *Pachymerus Chiragra* F.

Plaat 12, fig. 1.

Fabr. *S. Rh.* 255. 144. — Burm. *Handb.* II. p. 294. 2. — Hahn, *W. Ins.* I. p. 56, tab. 9. f. 54. — Schill. *Beitr.* I. p. 75. tab. 6. f. 9. — Herr. Sch. *Fn. Germ.* 122, 8. — Flor, *Rh. Livl.* I. p. 254.

Lengte 5—6 mm. — Kenbaar aan drie grauwe vlekjes op den achterrandsrand van den thorax. Dofzwart en geheel met opstaande, doch ijl geplaatste zwarte haartjes bezet. Kop iets smaller dan de voorrand van het halsschild. Oogen weinig uitpuilend. Sprieten iets langer dan het halve lijf, zwart behalve

het tweede lid, dat rood is met zwarte spits. Lid 1 reikt even voorbij de spits van den kop, de 3 overigen ongeveer gelijk in lengte, elk bijna dubbel zoo lang als 1. Thorax bol verheven op het voorste gedeelte, dat meer dan tweemaal zoo lang is als het achterste gedeelte, hetwelk platter is, bruinachtig van kleur en geteekend met drie kleine ronde lichtgrouwe vlekjes, staande in eene dwarsrij. Schildje grof gestippeld. Dekschilden vuil bruin met zwarte spits en 4 dof donkerbruine vlekjes aan de achterzijde tusschen de aderen. Membraan donkergrauw met een of twee lichtere vlekjes aan de basis. Pooten met de trochanters, de scheenen in het midden en de tarsen geelachtig bruin, het laatste lid evenwel donkerbruin. De voorste dijen zeer gezwollen, vooral bij het mannetje met een' stevigen tand aan de onderzijde niet ver van de knie; de voorste scheenen ietwat naar binnen gebogen.

Deze soort schijnt zeldzaam; ik ken slechts twee inlandsche voorwerpen, het eene door mij in de duinen bij den Haag gevangen, het andere door den heer Six in de omstreken van Utrecht.

10. *Pachymerus varius* Wolff.

Plaat 10, fig. 6.

Wolff, *Ic. Cim.* p. 148. tab. 15, f. 142. — Schill., *Beitr.* 1. p. 78. tab. 6, f. 12. — Hahn, *W. Ins.* I. p. 69. tab. 10. f. 42. — Flor., *Rh. Livl.* I. p. 256.

Lengte nog niet 5 mm. — Kenbaar aan twee gele of grauwe vlekjes op den thorax en aan de dwarsbandjes over de vleugeltjes. Algemeene kleur gebronsd zwart. Kop en thorax met opstaande haartjes bezet. Sprieten kort, zwart met de helft van lid 2 en 5 rood. Kop met de oogen zoo breed als de voorrand van den thorax, zeer fijn gestippeld. Halsschild desgelijks, vrij bol aan het voorste gedeelte met twee tamelijk groote, ovale geelachtig grauwe vlekjes op het laatste derde deel. Schildje met grijzen voorrand. Bovenvleugels lichter of donkerder vuil geel of bruinachtig grijs met drie zwartachtige dwarsbandjes over het corium, waarvan de middelste de aanzienlijkste en

naar den binnenrand toe bruiner en meer gewolkt is. De membraan vertoont eene zwarte hoekige vlek, die breed wit omzoomd is. Onderzijde van het lijf zwart, schier niet gebronsd. Pooten gezet en krachtig, de voorste dijen zeer dik met een klein tandje van onder; heupen en dijen zwart, schenkelringen vuil geel, scheenen rood of bruingeel met donkerder basis en spitsen, voornamelijk die van het voorste paar, met stijve borsteltjes bezet; tarsen donkerbruin.

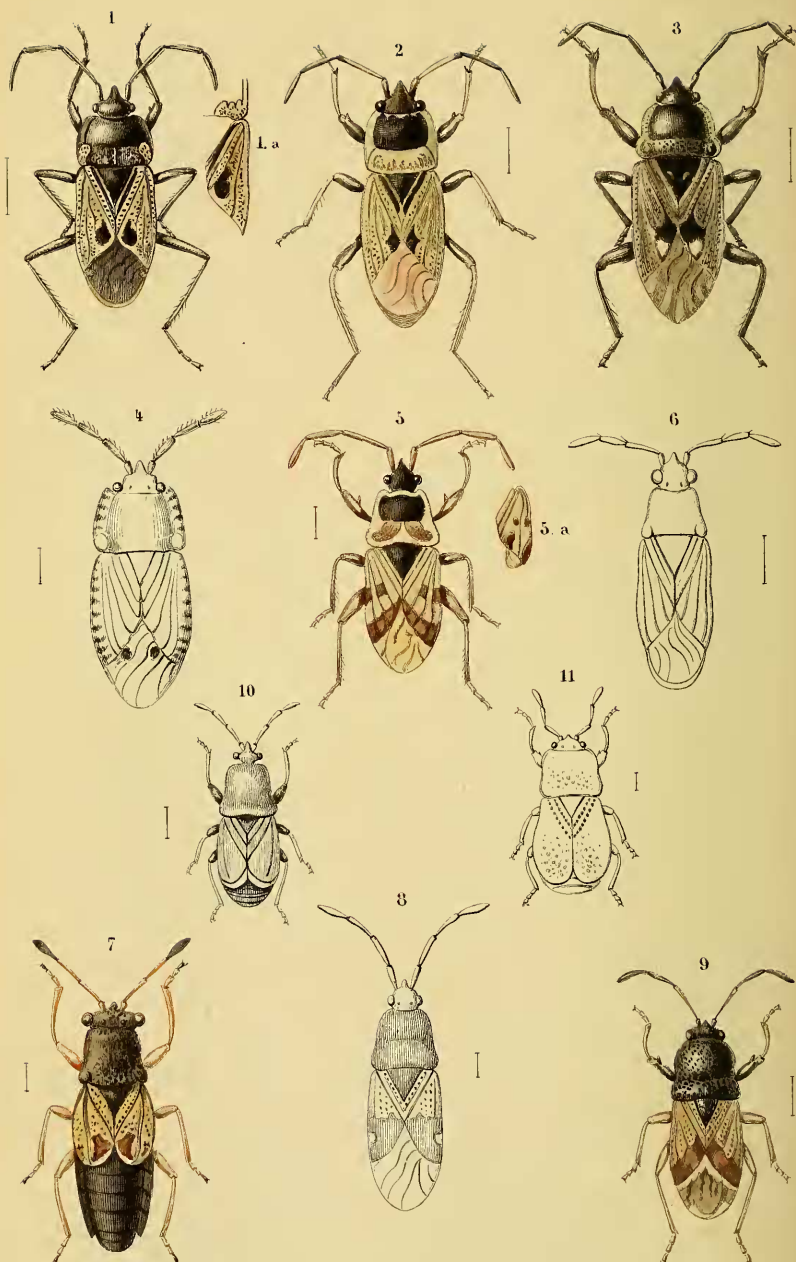
Deze soort is in onze duinen zeer gemeen; in de eerste warme voorjaarsdagen kan men haar in menigte van individuen aantreffen in de sporen der schelpkarren. De heer Six vond haar ook op de heidevelden in de provincie Utrecht in Junij en ik trof haar in Augustus bij Heemstede aan.

11. *Pachymerus decurtatus* H. Sch.

Plaat 10, fig. 9 en 9^a.

Herr. Sch. *W. Ins.* IV. p. 10. tab. 115. f. 555. — Signoret, *Genre Micropus* in *Ann. Soc. Ent.* 5e Série, 5. Pl. 2. f. 7 et 8.

Lente 5 mm. — Lang en smal, gewoonlijk met onuitgegroeide vleugels en dekschilden. Kop met inbegrip der oogen breeder dan de voorrand van het halsschild. Oogen sterk op zijde uitpuilend; daar achter loopt de kop smaller toe in de gedaante van een' hals. Sprieten zoo lang als de helft van het ligchaam, vaalzwart; het 1^e lid zeer kort, het 2^e en 5^e gelijk van lengte, het 4^e iets langer en veel dikker, spoelvormig. Thorax van voren rondlopende, aan de zijden naar achteren zich verbreedende, met stompe achterhoeken, zwart weinig glanzig met den achterrand breed, bruin of geel. Het schildje zeer langwerpig. Dekschilden vaal geel met bruine aderen, die somwijlen aan den rand nog breed met bruin omzet zijn; membraan van dezelfde kleur met bruine aderen en bruingewolkt, gewoonlijk den achterrand van het lijf niet bereikende. Gewoonlijk zijn de dekschilden en vleugels niet uitgegroeid en schijnen dan slechts korte schubben, als fig. 9^a op onze tiende plaat. Het achterlijf is zwart, de pooten rood met het grootste gedeelte der dijen zwart. Het was mij bij mijne voorwerpen niet mogelijk te zien

hoe ver de zuiger zich uitstreckte. De voordijen zijn bij deze soort niet veel dikker dan de overigen, daar alle paren vrij dik zijn.

De heer Overdijk ving deze soort bij Katwijk en de heer de Man in het duin bij Vlissingen.

12. *Pachymerus pictus* Schill.

Plaat 11, fig. 5 en 5^a.

Schill., *Beitr.* 1. p. 79, 22. Tab. 7. f. 1. et p. 80 n° 23. — Hahn, *W. Ins.* 1. p. 64. tab. 10. f. 59 et p. 159. tab. 22. f. 71. — Herr. Sch. *Fn. Germ.* 120, 5. — Flor, *Rh. Livl.* 1. p. 277.

Lengte $5\frac{1}{2}$ — $4\frac{1}{2}$ mm. — Er bestaan twee verscheidenheden van deze fraaije soort, nam. met roode en met zwarte sprieten; wij houden de eerste, die het menigvuldigst voorkomt, voor den type. Zwart, thorax en dekschilden bont. De kop is een weinig smaller dan het halsschild aan den voorkant en iets breeder dan lang, doordien de oogen sterk uitpuilen. Het 1^e lid der sprieten steekt een vrij groot eind voorbij de spits van den kop; het 2^e is veel langer dan het 1^e, het 5^e iets korter dan het 2^e, het laatste wederom iets korter en spoelvormig; in het geheel zijn de sprieten veel langer dan het halve lijf. De zuiger reikt tot de middenheupen. Thorax aan den achterrand veel breeder dan lang, naar voren versmald, de zijranden met eene duidelijke golving in het midden. De kleur van de voorhelft, die slechts weinig langer is dan de achterhelft is zwart met fijne witte randen; die der achterhelft is wit met twee scheef-zakvormige lichtbruine vlekken of roodbruin met een zeer fijn wit randje; het witte zoompje is bij de dwarsnaad vrij diep naar binnen gebogen. Schildje dofzwart of bruinzwart. Bovenvleugels licht beengeel met een' gehakkelden roodbruinen achterrand en op ieder twee scheefstaande roodbruine blokjes; membraan bruin-achtig geel met bruine aderen en twee kleine bruine vlekjes aan de basis. Zeer dikwijls zijn de dekschilden onvolgroeid en nemen dan de gedaante en teekening aan van fig. 5^a, terwijl de membraan een bijna driehoekig lapje wordt. Pooten vrij lang, licht roodbruin, iets donkerder aan de dijen; de voordijen dikker dan

de overigen met een' zeer grooten doorn en eene rij kleine tandjes; scheenen van dat paar naar binnen gebogen, vooral zeer sterk bij de mannetjes. Het eerste lid der tarsen aan de achterpooten bijzonder lang.

De donkere verscheidenheid met zwarte sprieten en dijen heet bij Hahn *Decoratus*, die met onvolgroeide dekschilden en vleugeltjes bij Schilling *Affinis*. Hoe Flor er toe gekomen is om deze soort onder den naam van *Podagricus* F. te beschrijven, wil mij in het geheel maar niet duidelijk worden, want de diagnose van Fabricius slaat kennelijk op een geheel ander insect.

De type werd op verschillende plaatsen van ons land door vele entomologen aangetroffen, de variëteit *Decoratus* uitsluitend door de heeren de Haan (te Naarden?) en Six (te Driebergen in menigte).

15. *Pachymerus quadratus* F.

Plaat 11, fig. 2.

Fabr., *S. Rh.* 252, 141. — Schill., *Beitr.* I. p. 66. tab. V. fig. 6. — Herr. Sch. *Fn. Germ.* 118, 9. — Hahn, *W. Ins.* I. p. 50, Tab. 8. f. 51.

Lengte 6 mm. — Zwart met vuilgeele vercierselen. Kop met de vrij sterk uitpuilende oogen even breed als de voorrand van het halsschild. Sprieten iets langer dan het halve lijf; het 1^e lid naauwelijks voor den kop uitstekend, zwart met lichter spits; het 2^e rood-bruinachtig geel met zwarte spits; de beide overigen zwart; 4 kleiner dan 5. Thorax van boven bijna vierkant met bol gebogen zijkanten, vuilgeel, met eene groote vierhoekige vlek op het voorste gedeelte en slechts van den voorrand afgescheiden door drie kleine geele driehoekjes; breede geele achterrandsrand met bruine stippeltjes. Schildje zwart, iets langer dan breed. Dekschilden vuilgeel, met een' bruinen gloed overloopen behalve aan den zijrand. Aan iedere zijde van het schildje op den clavus eene zwarte streep en op het corium eene groote ruitvormige vlek, die met eene zijde op den achterrandsrand rust. Membraan wit met bruinen eenigzins bronskleurigen gloed in

het midden en lichtbruine aderen. Onderzijde van het lijf zwart, behalve de achterranden van pro- en metathorax; ook de metathorax heeft een zweem van een geel zoompje. Heupen geelbruin, dijen zwart, scheenen lichtbruin, tarsen iets donkerder. De beenen zijn slank, vooral de achterpooten; de voordijen zeer dik met duidelijken doorn.

Dat insect schijnt bij ons zeldzaam; 's Rijks Museum bezit een door mij, in Julij op de duinen bij 's Gravenhage gevangen exemplaar.

14. *Pachymerus Lynceus* F.

Plaat 11, fig. 3.

Fabr. *S. Rh.* 251. 157. — Herr. Sch. *Fn. Germ.* 118 f. 10. — Schill. *Beitr.* I. p. 66, Tab. 5. f. 7. — Hahn, *W. Ins.* I. p. 44. Tab. 8. f. 28. — Flor, *Rhynch. Livl.* I. p. 275.

Lengte 7 mm. — Tamelijk glanzig zwart. Kop met de oogen veel breeder dan lang, doch smaller dan de voorrand van het borststuk. Sprieten geheel zwart, iets langer dan het halve lijf, lid 1 een weinig voorbij de spits van den kop uitsteekend, 2 iets langer dan 5, 5 en 4 bijna gelijk. Het halsschild breeder aan den achter-, dan aan den voorrand, met bol gebogen zijden; de dwarsgleuf voorbij de helft en daarachter de oppervlakte grof gestippeld. De zijranden zijn tamelijk breed lichtgeel, smal wegvloeiende naar den achterrandshoek¹. Schildje zwart, met twee zeer fijne naar elkander hellende geele streepjes. De dekschilden licht geel, doch zoo sterk met zwarte stipjes overdekt, dat zij daardoor donkergrauw schijnen; aan den binnenhoek ziet men op het corium eene groote, min of meer schildvormige, donkerzwarte vlek, waarin geheel tegen den achterrand, weder eene kleinere ruitvormige witte; membraan gemarmerd licht en donkergrauw met witte aderen. Zuiger tot de voorste heupen reikend, zwart. Pooten sterk en tevens lang, geheel zwart, behalve de voorscheenen, die bruinachtig geel zijn

¹ Flor beschrijft het achterste derde gedeelte van het halsschild als geel met zwarte stipjes; zijne exemplaren waren dus bijzonder licht van tint.

met zwarte spits. De voordijen zeer opgezwollen met een zeer stevigen doorn en eenige fijne tandjes aan de onderzijde.

Ik ving eenige voorwerpen van deze soort in de duinen; aan een dezer steekt een etiquet, waarop te lezen staat: Wassenaar, 17 April. De overigen komen, zoo ik mij wel herinner, van Katwijk. Ook trof ik er eenmaal een in Mei bij Bennebroek op den straatweg aan.

15. *Pachymerus Pini* L.

Plaat 11, fig. 1 en 1^a.

Linn., *S. N. V.* 500, 96. — Fabr. *S. Rh.* 229, 125. — Hahn, *W. Ins.* I. p. 58. Tab. 7. f. 25. — Schellenberg, 12. tab. 2. fig. 2. — Schill. *Beitr.* I. p. 64. tab. 3. fig. 3. — Wolff, *Ic. Cim.* 74. tab. 8. f. 71. — Burm. *Handb.* II. p. 296. n°. 6. — Flor, *Rh. Livl.* I. p. 269.

Lengte 7—7,7 mm. — Kenbaar aan zijne bijzondere grootte; welke alleen geëvenaard wordt door die der beide breede en platte soorten, *Abietis* en *ferrugineus*. Zwart, het mannetje glanzig, het wijfje dof. Kop schier zoo lang als breed, met groote holle oogen. Sprieten langer dan de helft van het lichaam, zwart: lid 1 reikt een eindje voorbij de spits van den kop; 2, 5 en 4 van gelijke dikte, 2 en 4 even lang, 3 iets korter. De snavel reikt tot aan de midden-heupen. Thorax aan den voorrand iets breeder, aan den achterrand veel breeder dan de kop, met bol gebogen zijranden; bij het mannetje is het midden van het voorste gedeelte vrij bol verheven en zijn de zwarte zoomen eenigzins opgewipt, bij het wijfje is dit minder sterk uitgedrukt; de breede achterrand is of (zie fig. 1) donkergrauw met zwarte stippen en twee ovale vlekken aan de zijden, benevens een zeer smal lijntje in het midden lichter grijs, bijna geel, of wel (zie fig. 1^a) in het midden zwart en aan iedere zijde bezet met eene onregelmatige lichtgrijs, zwart gestippelde vlek. Het schildje is tamelijk lang, zwart. De dekschilden zijn vuil stroogeel met eene menigte zwarte puntjes, die rijen vormen om de aderen, bezaaid. Op den clavus tegen het schildje staat eene zwarte eenigzins gebogen streep en op

het corium, niet ver van den binnenhoek eene zwarte fluwelachtige vlek, die uit twee vlekjes, een langwerpig en een eirond schijnt te zijn zamengesteld. De membraan is zwart met een zeer fijn geel zoompje en een naauwelijks bespeurbaar vuilwit driehoekje aan den rand. Het achterlijf van het mannetje aan de onderzijde gebronsd, door eene zijdeachtige bekleeding. De pooten lang en slank, zwart, dikwijls met bruine voorseenen; de voordijen tamelijk dik, aan de onderzijde met een soort van gleufje en een' zeer sterken tand.

Linnaeus noemde deze soort *Cimex Pini*, omdat zij niet ongemeen is in streken waar jonge dennen groeijen; indien hij hare levenswijs beter gekend had, zou hij haar waarschijnlijk *Ericae* genoemd hebben, want zij leeft onder de struikjes der gewone heide. In onze provincien Utrecht en Gelderland is zij niet zeldzaam; de heer G. A. Six ving haar meermalen bij Driebergen, de heeren van Walchren en van Bemmelen te Brummen, de heer de Graaf bij de Bildt in September, ik op Sterkenburg, te Rhede, te Velp en te Brummen, meest in Augustus, doch ook in October. — Merkwaardig is het dat de heeren Pollen en van Dam op Nossi-Bé bij Madagascar eene soort van *Pachymerus* vingen, die schier niet van *Pini* verschilt.

16. *Pachymerus agrestis* Fall.

Plaat 10, fig. 10 ♂ en 10 ♀.

Fallen, *Hem.* I. p. 55, 12. — Schilling, *Beitr.* I. p. 70. tab. 6. f. 6. — Hahn, *W. Ins.* I. 25, tab. 4. f. 15. — Flor, *Rh. Livl.* p. 265.

Lengte 4 mm — Het mannetje zeer gemakkelijk te herkennen aan de roode pooten. Zwart. Kop veel breeder dan lang, met groote uitpuilende oogen, iets smaller dan de voorrand van het borststuk. Sprieten zoo lang als de helft van het ligchaam; het 1^e lid kort en slechts even voorbij de spits van den kop reikend, lid 2 vrij lang, 3 en 4 iets korter. Bij het wijfje zijn de sprieten geheel zwart, bij het mannetje het eerste lid en somwijlen de basis van het tweede oranje-rood. De zuiger reikt tot op de achterheupen en is zwart bij het ♀, terwijl bij den ♂

de twee eerste leedjes oranje, de laatsten bruin zijn. De thorax is bij beide geslachten zwart tot over de helft, verder bruin of grijs met vrij diepe zwarte putjes; de voorrand is bijna onzichtbaar geel gezoomd, de zijranden iets breeder. De achterrand is een weinig gegolfd. Het schildje is zwart, fijn gestippeld, iets langer aan de zijden, dan aan de basis. De dekschilden zijn bij het wijfje geel of grijs, bij het mannetje geel, met eene menigte zwarte stipjes geteekend, die op den clavus in 4 rijen staan en aan den binnenhoek dikwijls tot vlekjes ineenvloeijen. Membraan grijs, grijs of vuilbruin met witte aderen. De pooten zijn vrij kort, bij het ♀ zwart, dikwijls met bruingeel heupen en knieën, bij het ♂ alle pooten oranje of wel alleen de vier voorsten met de heupen en de helft der dijnen van het achterste paar; gewoonlijk hebben de dijnen aan het eind een bruin vlekje. De voordijnen zijn bij het mannetje sterker gezwollen dan bij het wijfje en hebben aan de onderzijde eene langsgleuf en twee sterke doorntjes, 't geen bij het ♀ minder sterk is aangegeven; de voorscheenen zijn vrij krom, vooral bij den man.

Men treft wel eens eene verscheidenheid van deze laatste sexe aan met schier geheel donkerbruine pooten.

Deze soort is zeer gemeen in het duin aan de wortels van verschillende planten; in Maart en April vindt men haar op zonnige dagen menigvuldig in de sporen der schelpkarren. Zij komt ook op de heidevelden voor, doch schijnt daar minder talrijk.

17. *Pachymerus praetextatus* H. Sch.

Plaat 11, fig. 9.

Herr. Sch. *Nomenclator ent.* 1. p. 45 et 79 ¹. — Idem, *W. Ins.* IV. p. 12. tab. 115. f. 557. — Curt., *Brit. ent.* Vol. XIII, Pl. 612.

Lengte 4 mm. — Vrij blinkend zwart. Kop zeer kort en

¹ Op bl. 79 van het aangeh. werk en in den Index der *Wanz. Ins.* noemt Herrich-Schaeffer onze soort *Praetextatus* Panz. Ik vind echter bij Panzer niets dat op haar betrekking heeft.

breed, doch smaller dan de voorrand van den thorax; de oogen vrij sterk uitpuilend. Sprieten langer dan het halve lijf, zwart, behalve het 2^e lid, dat naar de spits bruingeel wordt; lid 1 zeer kort, 2 het langste van allen, 3 en 4 gelijk, het laatste tamelijk dik. Thorax aan de eerste twee derde gedeelten zeer bol uitgezet, vervolgens na den dwarsnaad tamelijk plat, overal zeer sterk gestippeld, doch fijner naar voren toe; bij den naad zijn de zijden diep ingekeept. Schildje klein, weinig gestippeld zwart. Dekschilden vuilgeel met zwarte stippeltjes meest in rijen en met een' breeden koffijbruinen aan de voorzijde uitgeschulpten achterzoom; membraan vaal grijs met een' witten zoom langs het corium en de helft van den binnenrand en met een vuilwit driehoekig vlekje aan de spits. De pooten zijn geheel vuil stroogeel behalve de dikke voordijen, die zwart zijn met gele knieën; de tarsen zijn ietwat bruiner dan de scheenen. De voordijen zijn met een sterken doorn gewapend en hare scheenen zijn krom en kort.

Deze soort is zeldzaam; ik ving er een voorwerp van in April bij den Haag.

18. *Pachymerus contractus* H. Sch.

Plaat 11, fig. 8.

Herr. Schöff. *Nomencl. ent.* I. p. 45. — W. *Ins.* IV. p. 97. Tab. 140. fig. 440.

Lengte 5 mm. — Zwart met de helft der dekschilden licht gekleurd. Kop bijna zoo lang als met de oogen breed, achter de oogen in eene soort van halsje versmald. Oogen niet bijzonder groot. Sprieten iets langer dan het halve lijf, zwart; het 1^e lid vrij lang, een eindje voorbij de spits van den kop uitstekende, lid 2 langer dan 3, 3 gelijk aan 4; aan het eind zijn alle leden iets dikker. Zuiger tot het laatste heupenpaar reikend, zwart. Halsschild aan den voorrand zoo breed als de kop, doch plotseling zich verwijdend tot op de helft, dan weder eenigzins versmallend om zich daarna nog sterker te verwijden; achterhoeken afgerond. De dwarsnaad zeer diep en aan beide

zijranden te dier plaatse een uiterst fijn wit zoompje. Het schildje zwart met een gleufachtig indrukkel in het midden der basis en eene fijne kiel naar de spits toe. Bovenvleugels tot op de helft licht geelachtig bruin, dan koffijkleurig donker bruin met een driehoekje aan den rand van de lichtere kleur. Membraan grijs met bruine aderen en eene lichte dwarsvlek aan de basis. De pooten bij het mannetje vuilgeel, bij het wijfje bruin; bij beide sexen de voorste dijen zeer dik, met twee tandjes gewapend en de voorschepenen zeer krom.

Van deze op heigronde niet zeldzame soort ving de heer Six beide sexen in de omstreken van Utrecht.

19. *Pachymerus sylvaticus* F.

Plaat 10, fig. 5.

Fabr. *S. Rh.* 229, 126. — Hahn, *W. Ins.* I. p. 221. Tab. 56. fig. 113. — Schill. *Beitr.* I, p. 80. Tab. 7, fig. 4. — Herr. Sch. *Fn. Germ.* 120, fig. 6. — Flor, *Rh. Livl.* I. p. 247.

Lengte 4—5 mm. — Zwart met donkerbruine bovenvleugels, iets platter dan de vorige soorten en in gedaante ook eenigzins verwant aan *Abietis* en *ferrugineus*. Kop breder dan lang, veel smaller dan de voorrand van den thorax. Sprieten zwart, langer dan de helft van het ligchaam; lid 1 steekt ver voor den kop uit, 2 is het langste van allen. Thorax breder dan lang, met de voorhoeken geheel afgerond, de dwarsnaad vrij diep en ver naar achteren geplaatst; de kleur dof. Schildje aan de zijden iets grover met puntjes bezet dan in het midden. Dekschilden *eenkleurig* getaand bruin, tamelijk breed uitgezet op het midden van het achterlijf; membraan rookkleurig, iets wat lichter aan de basis, dan aan de spits. Onderzijde zwart met roodbruine laatste ringen. De zuiger tot de achterheupen reikend, bruingeel. Pooten zwart met lichtbruine tarsen; de voordijen aan de binnenzijde met rooden gloed, matig opgezwollen en met een zeer klein tandje voorzien.

Sylvaticus werd door den heer Six bij Driebergen en in April op de heide achter de Bildt gevangen. De heer de Graaf

trof haar bij Wassenaar in October in de duinen aan. In April vond ik een paar voorwerpen bij Bennebroek en in September een bij Leiden.

20. *Pachymerus bidentulus* H. Sch.

Plaat 11, fig. 10.

Herr. Sch. W. *Ins.* VI. p. 51. Pl. 191. Fig. 588.

Lengte 5,5 mm. — Zwart met eenkleurig bruine dekschilden. Kop klein, iets breeder dan lang met sterk uitpuilende oogen. Sprietten zwart, aan de basis donkerbruin, zoo lang als het halve ligchaam; lid 1 korter dan de kop, 2 iets langer dan 5, dit laatste gelijk aan 4. Thorax vrij glanzig zwart, langer dan breed, voor veel breeder dan de kop, naar achteren nog breeder uitlopend, zonder diepen naad; de achterrandschijnt kastanjebruin door. Schildje zwart, zeer klein. Dekschilden kastanjebruin, weinig naar achteren verbreed met eene witte membraan in den vorm van een smal toeloopend zoompje. Het abdomen daar achter zwart. Onderzijde schijnt zwart (mijne voorwerpen hebben zeer door schimmel geleden). Pooten fijn, met zeer dikke voordijen met twee scherpe tandjes gewapend; bij een voorwerp zijn de pooten vuil bruingeel en de dijen taankleurig, bij een ander de pooten bruin met donkerder, bijna zwarte dijen.

Mede door den heer Six in de omstreken van Utrecht gevangen.

21. *Pachymerus plebejus* Fall.

Plaat 10, fig. 7.

Fall, *Hem.* I. p. 59. — Schill. *Beitr.* I. p. 73. Tab. VI. f 1. (*Sylvestris*, L.) — Hahn, W. *Ins.* I. p. 54. Tab. 9. fig. 55. — Burm. *Handb.* II. p. 296 n°. 8. — Flor, *Rh. Livl.* I. p. 249.

Lengte 6—7 mm. — Zwart met bruine dekschilden, waarop een donker streepje. Kop zoo lang als breed, dof zwart. Oogen niet bijzonder uitpuilend, roodbruin of zwart. Zuiger tot de achterheupen reikend, geelachtig bruin. Sprietten zwart met

fijne grijze bekleeding en roodachtige tint aan het einde der leedjes; lid 1 vrij lang, voor de spits van den kop uitsteekend, 2, 5 en 4 van gelijke grootte. Thorax dofzwart, met grijze fijne haartjes bezet, ietwat rood aan de randen, aan den voorrand breeder dan de kop, de zijranden eerst sterk bol gebogen, dan voorbij de helft eenigzins ingedeukt, daarna weder vrij sterk uitgezet. De voorhelft eenigzins bol verheven, de achterhelft plat en met grove putjes ingedeukt; hij een voorwerp zijn beide helften door eene rij van zeer grove putjes gescheiden (zie fig. 7), of dit sexueel verschil is, kan ik niet zeggen, daar het voorwerp is opgeplakt; mijne overige voorwerpen zijn wijfjes. Schildje dof zwart, gestippeld, iets langer dan breed. Bovenvleugels roodbruin of donkerbruin, aan de basis soms iets lichter, met een donkerder bruin streepje in het midden. Membraan rookkleurig bruin met iets lichter achterrand en twee vuilwitte vlekjes, het een bij de spits van het corium, het ander aan den binnenhoek van den achterrand der membraan. Pooten tamelijk lang en slank, bruin met donkere dijen en lichtere tarsen; de voorste dijen zeer dik met twee scherpe tandjes, meestal zwart, de voorste scheenen krom.

Deze soort werd door den heer Six in April aan de Bildt onder bladeren en later in het jaar ook te Driebergen aangetroffen; de heer de Gavere zond mij een exemplaar uit de provincie Groningen. Ook trof ik haar aan in eene kleine verzameling inlandsche insecten van den heer de Haan. In de laatste naamlijst staat zij opgeteekend onder den naam van *Silvestris* Panz.

22. *Pachymerus pusillus* Scholz.

Plaat 11, fig. 11.

Scholz, *Aufzähl. d. Schles. Land- u. Wasserwantzen*, p. 41. — Fieber, *Europ. Hemipt.* p. 178.

Lengte 1,5 mm. — Geheel zwart met bruine sprieten en pooten. Kop veel breeder dan lang, doch veel smaller dan de voorrand van den thorax, met matig groote bruine oogen. Sprieten roodbruin, zoo lang als de helft van het ligchaam;

lid 1 zeer klein, 5 iets langer dan 2, 4 gelijk aan 2 doch iets dikker. Zuiger licht bruin. Halsschild veel breeder dan lang, van voren rond toeloopend, naar achteren vierkant, weinig glanzig, sterk gestippeld, vooral voorbij de helft, waar vier rijen grover stippen achter elkander staan. Schildje vrij klein, glad. Dekschilden met paarsen gloed, vrij lang naar evenredigheid der lengte van het dier, grof gestippeld en daardoor een lederachtig voorkomen hebbende; vooral zijn de stippen diep ingedrukt op den clavus, waar zij in rijen staan. De meinhraan ontbreekt en van het achterlijf zijn, achter de dekschilden, aan de bovenzijde slechts twee ringen gedeeltelijk en een geheel te zien. Pooten licht roodbruin, de dijen donkerder; de voorste dijen zeer dik en met een tandje voorzien.

Slechts een voorwerp is mij bekend, 17 April 1869 door mij te Wassenaar gevangen.

NB. In de laatste naamlijst van inlandsche Hemipteren komen behalve de meesten der 22 hier beschreven soorten nog voor *Brevipennis* Schill. en *Nebulosus* Fall. Daar ik van beiden de voorwerpen niet meer onder mij heb, kan ik die niet afbeelden, noch beschrijven. Trouwens ik twijfel nu aan de juistheid der determinatie van eerstgenoemde soort, vooreerst omdat ik nog niet zeker ben dat *Brevipennis* Schill. en *Brevipennis* Hahn (beiden zijn aangehaald) dezelfde soort zijn, ten andere omdat het mogelijk zou kunnen zijn dat het toen als *Brevipennis* gedetermineerde voorwerp van den heer Six, een zeer groot exemplaar van *Pusillus* was.

De korte beschrijving van *Pachymerus nebulosus* Fallen naar Hahn luidt aldus:

Kop boven vaal, onder zwart. Sprieten niet zoo lang als het halve ligchaam, donkerbruin. Oogen vrij bol, mede donkerbruin. Thorax voor zwart, achter grauw en sterk gestippeld. Op het zwarte schildje twee roodachtig geele streepjes. Bovenvleugels grauw-bruinachtig geel, met bandvormige heldere vlekjes en streepjes en aan den onderrand met eene bijna ruitvormige, zwarte vlek geteekend (volgens de afbeelding tussehen twee

witte vlekken). Pooten zwart met de knieën en scheenen der beide eerste paren roodbruin.

Gen. 5. HETEROGASTER Schill.

Ligchaam langwerpig, meer dan driemaal zoo lang als breed. Kop met de vrij sterk uitpuilende oogen breeder dan lang, ietwat bol, achter de oogen een weinig versmallend. Bijooegjes klein, nader bij de oogen dan bij elkander. Zuiger tot de middenheupen reikend, slank met de basis van lid 1 in een gleufje van de keel stekend. Sprieten niet langer dan een derde gedeelte van het ligchaam, dun, uit vier leedjes gevormd, waarvan het eerste zeer klein is. Prothorax op den rug zonder dwarsnaad, naar achteren breeder uitlopend doch met afgeronde hoeken. Schildje vrij groot, iets langer dan breed. Bovenvleugels uit corium, clavus en membraan bestaande; de membraan voorzien van 4 langs-aderen, welke aan de basis drie gesloten cellen vormen. Pooten kort en krachtig; de voordijen schier niet dikker dan die der beide volgende paren en ongetand; het eerste lid der tarsen zoo lang als de beide volgende te zamen. De 4^e en 5^e buiksegmenten bij de wijfjes in het midden versmald en onder het 5^e weggetrokken, waardoor het 6^e in omtrek kegelvormig wordt.

Heterogaster Urticae F.

Plaat 12, fig. 2.

Fabr. *S. Rh.* 251, 156. — Schill. *Beitr.* I. p. 84. tab. 7. f. 8. — Burm. *Handb.* II. p. 295, 1. — Hahn, *W. Ins.* I. p. 75. Pl. XI. — Flor, *Rh. Livl.* I. p. 502.

Lengte 6—7 mm. Donker bronskleurig met fijn grijs vilt bekleed. Kop met een zeer klein geelachtig vlekje in het midden van den achterrand. Eerste lid der sprieten zwart, de volgende licht-roodachtig bruin, aan de spits donkerder en zoo dat elk volgend lid ietwat donkerder is dan het voorgaande. Zuiger lichtgeel, aan de bovenzijde en aan de spits zwart. Het voorste gedeelte van den prothorax fijn, het achterste grof gestippeld;

de achterrand dikwijls geel; in het midden bij sommige voorwerpen een korte gladde langskiel. Schildje eveneens voor fijn, achter grof gestippeld, dikwijls geel aan de spits. Dekschilden vuil geel met zuiver geelen buitenzoom, elk met drie of vier zwarte streepjes en geheel aan de punt van het corium een zwart driehoekje; vrij zware stippeltjes aan beide zijden van al de aderen. Membraan doorschijnend wit met een rond zwart vlekje in de middelste der drie gesloten cellen. Rand van het abdomen buiten de dekschilden en membraan uitstekend, zwart en wit gevlekt in blokjes. Deze teekening van den rand ziet men ook aan de onderzijde, waar het geheele lijf zijdeachtig behaard is en de wijfjes op den 6^{en} ring eene langwerpige ovale geele vlek vertoonen. Pooten zwart en geel geringeld. Het komt mij voor dat wij hier een ander ras bezitten dan onze Duitsche burenen; onze exemplaren zijn bepaald bronskleurig, zelfs groen; de beschrijvingen der Duitschers spreken altijd van zwart. In de plaat van Hahn en de beschrijving van Flor ontbreekt het zwarte vlekje der membraan.

De soort is niet zeldzaam; men ving haar in verschillende provincien. Zij komt tamelijk veelvuldig voor te Brummen volgens wijlen den heer van Walchren en te Katwijk onder de bladeren van *Salix repens* in Augustus, volgens Mr. H. W. de Graaf.

Gen. 4. Cymus Hahn.

Ligchaam eirond of langwerpig eirond. Kop bij sommigen breed, bij anderen smal, in vergelijking van het ligchaam gewoonlijk klein. Sprieten van vier leedjes, waarvan het eerste klein en dik, de beide volgende zeer slank, het laatste dikker en spoelvormig. Zuiger tot aan de achterste heuppen of zelfs daar voorbij reikend, bij twee soorten aan de basis in eene gleuf van de keel gesloten. Oogen nu eens sterk uitstekend, dan weder klein en weinig verheven; bijoogjes vrij digt bij de oogen geplaatst. Prothorax, altijd van boven gezien, trapeziumvormig, doch nu eens korter dan weder langer dan breed. Schildje breed en kort, bij twee soorten zeer kort. Dekschilden schier

meer vliesachtig dan lederachtig niet altijd met duidelijke langsaderen; *membraan* zeer groot, *ver over het achterlijf heenreikend*, glasachtig met moeilijk te onderscheiden *langsaderen*, *die geene gesloten cellen vormen*. Pooten slank, voorste dijen niet dikker dan de overigen; eerste lid der tarsen aan de pooten zoo lang of iets langer dan de beide overigen te zamen. Aan het achterlijf der wijfjes zijn de drie eerste ringen regt, het vierde en vijfde in het midden naar boven gedrongen en uitgesneden, zoodat zij aldaar niet of slechts voor zoo ver den rand van het vierde betreft, te zien zijn, waardoor het zesde kegelvormig naar voren uitsteekt.

Geheel natuurlijk is dit geslacht niet; van daar dan ook dat het door sommigen, o. a. Flor in 5 ondergeslachten wordt opgelost. Ik geloof evenwel dat het niet noodig is dit te doen, aangezien men in de sprieten, de dekschilden, de *membraan* en het achterlijf genoeg kenmerken van vereeniging onzer vier soorten bezit.

Tabel der soorten.

- 1 (2). Kop met de oogen breeder dan de helft van den achterrاند van het borststuk. *Ericae*.
- 2 (1). Kop smaller dan de helft van dien achterrاند.
- 3 (4). Twee donkere vlekjes op het midden der dekschilden *Resedae*.
- 4 (5). Geen donkere vlekjes op het midden der dekschilden.
- 5 (6). Achterrاند van het corium zoo lang als die van den clavus *clavicolus*.
- 6 (5). Achterrاند van het corium langer dan die van den clavus. *glandicolor*.

1. *Cynus Resedae* Panz.

Plaat 12, fig. 3.

Panz. *Fn. Germ.* 40 fig. 20. — Burm. *Handb.* II. p. 292 — Schill *Beitr.* I. p. 89 tab. 8. f. 5. — Flor *Rh. Livl.* p. 296.

Lengte 4 mm. — Gemakkelijk herkenbaar aan de vlekjes op

het midden der dekschilden. Bruinachtig rood, aan de onderzijde iets donkerder, schier zwart. Kop driehoekig, niet breeder dan de helft van den achterrand van den prothorax, vrij sterk gestippeld; de bolle bruine oogen steken een weinig over den voorrand van het halsschild heen. Zuiger lichtrood, lang, slank, reikende tot voorbij het laatste paar heupen, aan de keel eenigzins in eene gleuf van den kop geborgen. Sprieten zoo lang als het halve lijf; lid 1 reikt naauwelijks voorbij de spits van den kop en is zwart, 2 en 3 zijn slank en rood, met zwarte spits; 4, zoo lang als 3, is dikker, spoelvormig en zwart. Het halsschild, ruw gestippeld, heeft twee bruine of somwijlen zwarte vlekjes aan den voorrand. Het schildje is driehoekig, iets breeder dan lang, fijner gestippeld dan de thorax. Dekschilden licht rood of geelachtig rood, alleen langs de randen van den clavus en op de aderen gestippeld. De achterrand van den clavus en die van het corium bloedig rood; op de beide middenaderen ter plaatse waar zij even voorbij de helft harer lengte naar elkander toebuigen, twee roodbruine of zwarte vlekjes, die zich wel eens tot een vereenigen; twee andere roodbruine of zwarte vlekjes aan den achterrand. Membraan geheel doorschijnend met vijf langsaderen, waarvan slechts de beide binnensten de basis raken; ook deze aderen zijn doorschijnend en dus zeer moeilijk te zien. Onderzijde van den thorax grijs met grove bruine stippen; achterrand van den metathorax vuil wit. Zesde ring van den buik bij het wijfje rood. Pooten rood met het laatste lid der tarsen zwart.

Deze soort is niet zeldzaam; ik trof haar gedurende den geheelen zomer bij Bennebroek, Heemstede, Noordwijk, Driebergen, Velp, Rhede en Brummen aan; de heer Six vond haar in vrij groot aantal op heigronde bij Driebergen en de Bildt; de heer Snellen vond haar bij Arnhem en de heer Ritsema op Midden-duin bij Overveen. Zij schijnt dus aan drooge gronden de voorkeur te geven en, zoo ik mij niet geheel vergis, leeft zij gaarne op berken.

2. *Cymus Ericae* Schill.

Plaat 12, fig. 4.

Schill. *Beitr.* I. p. 86. tab. 7. f. 10. — Herr. Sch. *Faun. Germ.* 155, f. 15. — Burm. *Handb.* II. p. 292 n°. 2. — Flor, *Rh. Livl.* I. p. 292.

Lengte 3—4 mm. Grauw, abdomen zwart met eene kegelvormige geele vlek bij het wijfje. Kop zeer breed, met de oogen veel breeder dan de helft van den achterrandsrand van den prothorax, zwart gestippeld. Sprietten in lengte en gedaante als bij de voorgaande soort, nootbruin met het 1° en 4° lid donkerder. Zuiger matig lang, bruin; 1° lid in eene gleuf aan de keel verborgen. Halsschild niet veel langer dan de kop, achter niet zeer veel breeder dan voor, grof gekorrelt, aan den hals een weinig zwart gevlekt. Schildje iets donkerder dan het halsschild, mede grof gekorrelt. Dekschilden vuil geelachtig wit, met twee langsrijen van bruinachtige stippeltjes en *drie zwarte streepjes aan den achterrandsrand*. Membraan vuil wit, bruin bestoven tusschen de schier onzichtbare aderen. Midden van de borst geel, randen vaal zwart. Pooten vuil licht geel of grauw, de dijen zwart gespikkeld, de beide laatste leedjes der tarsen zwartachtig.

Deze soort, die niet zeldzaam is op heigrunder bij Driebergen en de Bildt, komt ook wel in de duinen voor, doch slechts in gering aantal. Zij werd bovendien door den heer Verloren te Dalfsen gevangen.

3. *Cymus clavicolus* Fall.

Plaat 12, f. 5.

Fall. *Mon. Cim. Suec.* p. 64. — Schill. *Beitr.* I. p. 90. tab. 8. f. 6. — Hahn, *W. Ins.* I. p. 77. tab. 12. f. 44. — Burm. *Handb.* II. p. 292. n°. 3. — Flor, *Rh. Livl.* I. p. 500.

Boven en onder nootkleurig bruingeel, alleen de borst wat grauw. Kop breeder dan lang, fijn gekorrelt, iets rooder van kleur dan de thorax. Oogen vrij sterk uitpuilend, donker bruin.

Sprietten korter dan het halve lijf; lid 1 zeer kort en vrij dik, 2 en 3 slank, 4 spoelvormig, dikker, vaalzwart. Zuiger tot de middenheupen reikend, met het eerste lid niet in eene gleuf van de keel verborgen. Halsschild bol verheven, zoo lang als even voor den achterrand breed, grof gekorreld met een klein glad kielte, voortspruitende uit het midden van den voorrand; daar naast soms aan iedere zijde een donker dwarsstreepje. Schildje veel breeder dan lang, fijn gekorreld. Dekschilden doorschijnend lichtbruin met eene ader langs de zijde, doch zonder aanduiding van middenaderen. De clavus breed naar den middennaad toe; achterrand van het corium iets donkerder bruin en de spits nog donkerder. Membraan geheel doorzigtig, wit. Pooten van de kleur van het lijf.

Deze soort is volgens den heer Six gemeen in de omstreken van Utrecht, zelfs reeds vroeg in het voorjaar. Zij werd bovendien in de duinen bij Wassenaar en te Groningen gevangen. In de tweede naamlijst der inlandsche Hemipteren staat dat zij te Dalfsen gevangen is, dit is echter onjuist; het voorwerp dat met die etiquette in 's Rijks Museum bewaard wordt, behoort tot de voorgaande soort.

4. *Cymus glandicolor* Hahn.

Plaat 12, fig. 6.

Hahn, *W. Ins.* I. p. 79. tab. 12. f. 45. — Flor, *Rh. Livl.* I. p. 299.

Deze soort is zoo na verwant aan de vorige, dat zij door Schilling slechts voor eene variëteit er van gehouden werd. Ondertusschen is er verschil en wel in de volgende punten:

De kop is naar verhouding smaller en schijnt dus veel langer. De thorax is langer en loopt naar voren smaller toe. Het schildje is donkerbruin met eene licht geel verhevene langsstreep in het midden. De dekschilden zijn betrekkelijk iets langer en hun achterrand is kennelijk langer dan de naad tusschen corium en clavus, ook is die achterrand niet donkerder van kleur.

De heer Six meldde mij dat de soort vrij gemeen is in Junij op eiken te Driebergen. Ik ving haar nimmer, noch ook de

heer de Graaf. Zij ontbreekt tot nog toe in de verzameling der Ned. Ent. Vereeniging; een voorwerp, door den heer Six gevangen, berust in 's Rijks Museum.

Gen. 5. OPTHALMICUS Hahn.

Zeer gemakkelijk te onderscheiden door het korte gedrongene ligchaam en de uitpuilende oogen. Kop meer dan tweemaal zoo breed als lang met verbazend groote holle oogen, die naar achter ver over den rand van het halsschild uitsteken. Bijogjes moeilijk te herkennen, vrij dicht bij de oogen geplaatst. Spriet iets korter dan het halve lijf; hun eerste lid kort, doch niet veel dikker dan de volgenden, die onder elkander schier gelijk zijn in lengte. Zuiger tot aan de achterheupen reikend, zijn tweede lid korter dan het derde. Halsschild veel breeder dan lang, voor weinig smaller dan achter. Schildje groot driehoekig, mede breeder dan lang. Dekschilden onvolmaakt ontwikkeld, niet altijd met duidelijk afgescheiden clavus en dikwijls zonder membraan. Het abdomen van boven zichtbaar. Pooten sterk en vrij lang, zonder stekels; de voordijen ietwat dikker dan die der volgende paren; de tarsen somwijlen langer dan de helft der scheenen. Aan den buik zijn bij het wijfje de randen der 4 eerste ringen parallel, doch is de rand van het 5^e naar voren geschoven in het midden, zoodat aldaar slechts een smalle zoom overblijft.

Slechts twee soorten zijn inlandsch, die aldus van elkander onderscheiden worden:

- Zwart met de vier randen van het borststuk op
den rug wit. *Grylloides*.
Zwart met een witte middenstreep op den rug van
het borststuk *Ater*.

1. *Ophthalmicus grylloides* L.

Plaat 12, fig. 7.

Linn. S. N. V. p. 484, 45. — Fabr. S. Rh. 115, 7. —
Fall. Hem. 1. p. 70. — Hahn, W. Ins. I. p. 86 tab. 14 f. 48. —

Wolff, *Ic. Cim.* p. 44. tab. 5. f. 41 (te lang). — Schill., *Beitr.* I. p. 62 tab. 8. f. 7. — Fieber, *Ent. mon.* p. 125. tab. 10 f. 7. — Flor, *Rh. Livl.* I. p. 506.

Lengte bijna 4 mm. — Glanzig zwart met witte versiersels. Kop flauw gestippeld met een wit driehoekig vlekje aan beide zijden van de inplanting des zuigers en daarnaast naar de oogen toe nog een fijn wit streepje. Oogen glanzig bruin. Sprieten zwart, met het laatste lid bruin. Halsschild grof gestippeld met aan iedere zijde een klein ovaal ongestippeld plekje en de vier randen bruinachtig wit of geelwit. Schildje iets langer dan het halsschild, grof gestippeld met de punt geelachtig. Dekschilden korte schubbetjes zonder clavus of membraan, sterk gestippeld met al de randen breed bruinachtig of geelachtig wit gezoomd. De uiterste zijrand van het achterlijf met een wit streepje. Aan de onderzijde de zuiger bruin aan de inplanting, gaandeweg donkerder wordend van kleur, aan iedere zijde van zijne basis weder een driehoekig vlekje even als boven. De voorrand van den thorax smal wit. Borst sterk gestippeld met de heuppannen bruinachtig wit. Pooten bruinachtig wit, iets donkerder op de dijen en aan het laatste lid der tarsen.

Dit is de beschrijving van het wijfje. Het mannetje, dat mij onbekend bleef, heeft volgens Flor het laatste lid der sprieten geel en den achterrand van den prothorax op de bovenzijde, even als op de onderzijde zwart.

Volgens den heer Six is deze soort niet zeldzaam op heigronde bij de Bildt in Julij en Augustus. Ik ving drie wijfjes op de duinen bij den Haag in Julij en van den heer Piaget zag ik mede een zeker aantal voorwerpen aldaar gevangen.

2. *Ophthalmicus ater* F.

Plaat 12, fig. 8.

Fabr. *S. Rh.* 114, 4. — Fall. *Hem.* I. p. 71. — Wolff, *Ic. Cim.* p. 45. tab. 5. f. 40. — Panz. *Fn. Germ.* 92. f. 20. — Hahn. *W. Ins.* I. p. 88. tab. 14. f. 49 en 50. — Schill. *Beitr.* I. p. 62. — Burm. *Handb.* II. p. 291. — Fieb. *Ent. mon.* p. 121. tab. 10. f. 5. — Flor, *Rh. Livl.* I. p. 508.

Lengte 5—5,5 mm. — Zeer glanzig zwart met eene fijne witte streep in de lengte over het midden van het halsschild. Kop met een indrukkel aan wederzijde naast het oog. Sprieten korter dan het halve lijf, zwart. Oogen donkerbruin. Halsschild grof gestippeld met twee ovale gladde plekken iets voor het midden. Schildje niet langer dan de thorax, gestippeld met eene fijne gladde langslin. Dekschilden geheel zwart en grof gestippeld met een' zeer smallen doch duidelijken clavus en eene bruine rond toeloopende membraan. Zuiger bruin. Heuppannen geel; pooten licht roodbruin met donkere dijën.

De heer Six vond in Julij te Driebergen een enkel vrouwelijk exemplaar van deze soort.

Aanmerking. — In de tweede naamlijst van inlandsche Hemiptera (*Tijdschrift v. Ent.* III. bl. 180) staat nog opgegeven een *Ophthalmicus dispar* Waga, waarvan een wijfje zou gevangen zijn op Walcheren door den heer Herklots en een mannetje bij Driebergen door den heer Six. — Dit laatste voorwerp is verdwenen maar het eerste bestaat nog in 's Rijks Museum, ofschoon het voor afbeelding en beschrijving niet langer is geschikt.

Ik maak bezwaar die soort hier op te nemen, omdat ik bij Fieber (*Ent. Monogr.* p. 124) lees dat het mannetje van deze door Waga zeer oppervlakkig beschreven en slecht afgebeelde soort, gelijk zou zijn aan dat van *O. grylloides* en het wijfje eene zeer sterke gelijkenis zou vertoonen met zijn *O. Ulrichii*. Herrich-Schaeffer geeft van *Dispar* geene beschrijving, slechts eene diagnose en afbeelding (naar Waga?).

Het Zeeuwsche voorwerp bewijst ondertusschen dat er in Nederland nog eene derde soort van *Ophthalmicus* bestaat en wel hoogst waarschijnlijk *Ulrichii* Fieb. Het dier is zwart met bruinen zuiger, roodbruine pooten en een roodbruin abdomen met zwarte dwarsstrepen. Aan den zijrand van den thorax is een fijn wit streepje onduidelijk zichtbaar. De prothorax is zeer kort en de dekschilden, waaraan de membraan en de clavus niet ontwikkeld zijn, nog korter. Sprieten, pooten en abdomen zijn zeer sterk beschimmeld.